"स्वस्तिकं प्राङ्मुखं यत् स्यादलिन्दानुगतं भवेत्।
तत्पार्श्वानुगतौ चान्यौ तत्पर्य्यन्तगतोऽपरः॥
अनिषिद्धालिन्दभेदं चतुर्द्वारञ्च यद्गृहम्।
तद्भवेत् सर्व्वतोभद्रं चतुरालिन्दशोभितम्॥
प्राक्पश्चिमानुगतौ च शेषावुदरविस्तृतौ।
यत्रालिन्दौ रुचक्यतो न चेत् स्यादुत्तरामुखम्॥
क्रमेणोपचीयमानं यत्रालिन्दद्वयं गृहे।
तद्वर्द्धमानमित्याहुर्न चेत् स्यादुत्तरामुखम्॥
दक्षिणानुगतालिन्दत्रयं यत् पश्चिमामुखम्।
पूजनीयोत्तरोच्छ्रायं नन्द्यावर्त्तं वदन्ति तत्॥
उपर्य्युपरि यद्गेहं तद्विच्छन्दकसंज्ञकम्॥"
इति वचनेषु स्वस्तिकादीनां क्लीवत्वदर्शनात् स्वस्तिकादीनां पुंनपुंसकत्वं मन्तव्यम्। एवमादिप्राप्तौ रुचकवर्द्धमानौ पुंलिङ्गावपि यदुक्तम्।
"स्वस्तिकः सर्व्वतोभद्रो रुचको वर्द्धमानकः।
नन्द्यावर्त्तादयश्चापि द्वारालिन्दादिभेदजाः॥"
इति भरतः॥ *॥

लक्षणान्तरं यथा, भविष्योत्तरे।
"मेषादिचन्द्रे जातस्य नृपतेः स्युरनुक्रमात्।
द्वादशैव गृहान् वक्ष्ये तेषां लक्षणमग्रतः॥
सुनन्दः सर्व्वतोभद्रो भव्यो नान्दीमुखस्तथा।
विनोदश्च विलासश्च विजयो विमलस्तथा॥
रङ्गः केलिर्ज्जयो वीरो द्वादशैते प्रकीर्त्तिताः॥"
तल्लक्षणं यथा,—
"द्वौ राजहस्तावायामे परिणाहे तथैव च।
इत्ययं सर्व्वतोभद्रः शुक्रश्चास्याधिदेवता॥
दानवा रक्षकाश्चैव पूज्यास्ते चात्र यत्नतः।
चतुर्द्दशास्य द्वाराणि कृष्णचित्रावृतानि च॥
पीठपट्टावृतो ह्येषः सर्व्वानिष्टविनाशनः।
अत्र स्थित्वा महीपालः सर्व्वान् शत्रून् निकृन्तति॥"
दीर्घ २१ प्रस्थ २० इति सर्व्वतोभद्रः। इति युक्तिकल्पतरुः॥ (सर्व्वतो मङ्गलप्रदे, त्रि। यथा, भागवते। १०। ७१। ११।

"इत्युद्धववचो राजन् सर्व्वतोभद्रमच्युतम्।
देवर्षिर्यदुवृद्धाश्च कृष्णश्च प्रत्यपूजयन्॥")

सर्व्वतोभद्रं, क्ली, (सर्व्वतो भद्रमस्येति।) वृषोत्सर्गव्रतप्रतिष्ठादौ पूजाधारमण्डलविशेषः। यथा, शारदायाम्।
"चतुरस्रे चतुःकोष्ठे कर्णसूत्रसमन्विते।
चतुर्ष्वपि च कोष्ठेषु कोणसूत्रचतुष्टयम्॥
मध्ये मध्ये यथा मत्स्या भवेयुः पातयेत्तथा।
पूर्व्वापरायते द्वे द्वे मन्त्री याम्योत्तरायते॥
पातयेत्तेषु मत्स्येषु समं सूत्रचतुष्टयम्।
पूर्व्ववत् कोणकोष्ठेषु कर्णसूत्राणि पातयेत्॥
तद्वत् भूतेषु मत्स्येषु दद्यात् सूत्रचतुष्टयम्।
ततः कोष्ठेषु मत्स्याः स्युस्तेषु सूत्राणि पातयेत्॥
यावत् शतद्वयं मन्त्री षट्पञ्चाशत् पदान्यपि।
तावत्तेनैव विधिना तत्र सूत्राणि पातयेत्॥
षट्त्रिंशता पदैर्म्मध्ये लिखेत् पद्मं सुलक्षणम्।
बहिःपङ्क्त्या भवेत् पीठं पङ्क्तियुग्मेन वीथिका॥
द्वारशोभोपशोभास्तान् शिष्टाभ्यां परिकल्पयेत्।
शास्त्रोक्तविधिना मन्त्री ततः पद्मं समालिखेत्॥
पद्मक्षेत्रस्य संत्यज्य द्वादशांशं बहिः सुधीः।
तन्मध्यं विभजेत् वृत्तैस्त्रिभिः समविभागतः॥
आद्यं स्यात् कर्णिकास्थानं केशराणां द्वितीयकम्।
तृतीयं पद्मपत्राणां मुक्तांशेन दलाग्रकम्॥
बाह्यवृत्तान्तरालस्य मानेन विधिना सुधीः।
निधाय केशराग्रेषु परितोऽर्द्धनिशाकरान्॥
लिखित्वा सन्धिसंस्थानि तत्र सूत्राणि पातयेत्।
दलाग्राणाञ्च यन्मानं तन्मानाद्वृत्तमालिखेत्॥
तदन्तरालतन्मध्यसूत्रस्योभयतः सुधीः।
आलिखेद्बाह्यहस्तेन दलाग्राणि समन्ततः॥
दलमूलेषु युगशः केशराणि प्रकल्पयेत्।
एतत् साधारणं प्रोक्तं पङ्कजं तन्त्रवेदिभिः॥
पदानि त्रीणि पादार्थं पीठकोणेषु मार्जयेत्।
अवशिष्टैः पदैर्व्विद्वान् पीठगात्राणि कारयेत्॥
पदानि वीथिसंस्थानि मार्ज्जयेत् पङ्क्त्यभेदतः।
दिक्षु द्वाराणि रचयेत् द्विचतुःकोष्ठकैस्तथा॥
पदैस्त्रिभिरथैकेन शोभाः स्युर्द्वारपार्श्वयोः।
उपशोभाः स्युरेकेन त्रिभिः कोष्ठैरनन्तरम्॥
अवशिष्टैः पदैः षड्भिः कोणानां स्याच्चतुष्टयम्।
रञ्जयेत् पञ्चभिर्व्वर्णैर्म्मण्डलं तन्मनोहरम्॥
पीतं हरिद्राचूर्णं स्यात् सितं तण्डुलसम्भवम्।
कुसुम्भचूर्णमरुणं कृष्णं दग्धपुलाकजम्॥
विल्वादिपत्रजं श्यामं इत्युक्तं वर्णपञ्चकम्।
अङ्गुलोत्सेधविस्ताराः सीमारेखाः सिताः शुभाः॥
कर्णिकां पीतवर्णेन केशराण्यरुणेन च।
शुक्लवर्णानि पत्राणि तत्सन्धीन् श्यामलेन च॥
रजसा रञ्जयेन्मन्त्री यद्वा पीतैव कर्णिका।
केशराः पीतरक्ताः स्युररुणानि दलान्यपि॥
सन्धयः कृष्णवर्णाः स्युः सितेनाप्यसितेन वा।
रञ्जयेत् पीठगर्भाणि पादाः स्युररुणप्रभाः॥
गात्राणि तस्य शुक्लानि वीथीषु चतसृष्वपि।
आलिखेत् कल्पलतिका दलपुष्पफलान्विताः॥
वर्णैर्नानाविधैश्चित्रैः सर्व्वदृष्टिमनोहराः।
द्वाराणि श्वेतवर्णानि शोभा रक्ताः समीरिताः॥
उपशोभाः पीतवर्णाः कोणान्यसितभानि च।
तिस्रो रेखा बहिः कार्य्याः सितरक्तासिताः क्रमात्॥
मण्डलं सर्व्वतोभद्रमेतत् साधारणं स्मृतम्॥"*॥
प्रकारान्तरं यथा,—
"चतुरस्रां भुवं भित्त्वा दिग्भ्यो द्वादशधा सुधीः
पातयेत्तत्र सूत्राणि कोष्ठानां दृश्यते शतम्॥
चतुश्चत्वारिंशदाढ्यं पश्चात् षट्त्रिंशताम्बुजम्।
कोष्ठैः प्रकल्पयेत् पीठं पङ्क्त्या नैवात्र वीथिका॥
द्वारशोभे यथा पूर्व्वमुपशोभा न दृश्यते।
अवशिष्टैः पदैः कुर्य्यात् षड्भिः कोणानि तन्त्रवित्।
विदध्यात् पूर्व्ववत् शेषमेवं वा मण्डलं स्मृतम्॥"
इति तन्त्रसारे १ परिच्छेदः॥ *॥

सर्व्वतोभद्रमण्डलस्य रूपं यथा।